

**Держава
i освіта**

УДК 37.014.3:
005.62(477)

Укладач
О.І. Виговська.

Директор школи, ліцею, гімназії № 4-6'2016

**Лілія
ГРИНЕВИЧ**
Міністр освіти і
науки України

«НОВА ШКОЛА. ПРОСТІР ОСВІТНІХ МОЖЛИВОСТЕЙ».

УПРАВЛІНСЬКІ ТА ВЧИТЕЛЬСЬКІ ПРИОРИТЕТИ: ТРИ МІНІСТРИ ПРО ГОЛОВНЕ

Ця стаття реалізує редакційний задум – співставити позиції очільників освітнянської галузі, міністрів освіти і науки в різні доленоспін для країни часи, щодо стратегічних інтенцій освіти, зокрема школи, що має допомогти вам, шановний читачу, не лише зорієнтуватися, а і визначитися щодо пріоритетів проекту сучасної реформи «Нова школа. Простір освітніх можливостей», який так блискавично поширився серед громадськості, що дає право сказати – реформа вже почалася в освітньо-суспільному просторі країни.

Саме з'ясуванню ідеології запропонованої реформи середньої освіти, її базових компонентів, стратегічних намірів та очікуваних результатів і присвячена ця стаття, яка акумулювала основні концепції, на яких ґрунтуються Нова Школа, та позиції очільників Міністерства різних часів відносно стрижневих проблем освіти.

Пропонуємо Вам, шановний читачу, дочитатися, дослухатися і почути 3-х міністрів освіти та разом з нами розібратися в усному.

Ключові слова: зміни в освіті, справжні реформи, суспільство освічених громадян, нова школа, новий зміст освіти, компетентності, структура школи, нова формула школи, вмотивований вчитель, свобода творчості і професійного розвитку, дитиноцентризм, цілісна особистість, патріот, інноваційна людина.

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: НЕ ГОВОРІТИ ПРО МОЖЛИВОСТІ, А ТВОРИТИ ЇХ

Напередодні навчального року в усіх освітян таке сум'яття почуттів – з одного боку є у нас реформи, начебто все урахували, знаємо, де у нас слабкі місця, де сильні, а з іншого – є ще

чимало слабких місць, які постануть перед педагогами і високим керівництвом з 1 вересня.

Нам пощастило жити в час кардинальних змін у нашій країні. Хтось може слово «пощастило» взяти в лапки,

тому що в цей час гинуть люди, є родини, в яких сини, батьки, чоловіки на фронті, тривожаться кожен раз, коли чекають звістки. Ale це і той час, який відкриває для нас можливості.

Ми не можемо говорити лише про можливості, ми маємо творити ці можливості.

Ми маємо їх відкривати і втілювати вже в життя. I тому ми не можемо безкінечно обговорювати наші плани змін. Ми маємо їх здійснювати. **Діти не можуть чекати поки ми запровадимо нову українську школу.** Нова українська школа вже є описана в проекті Закону «Про освіту», який лежить в парламенті і не може далі там гальмуватися. Лише спільними зусиллями ми можемо тиснути на наших народних депутатів, щоб вони восени таки ухвалили новий закон про освіту. Звісно вони аргументують, що це буде коштувати нам грошей. **Нема реформи, яка не коштує грошей, інакше це псевдореформа.** Реформа потребує інвестицій, причому ми розкладали їх по сліду. Не може бути величезних інвестицій одномоментно, але можуть бути посильні. Можуть бути державники, які розуміють це. Уся українська громадськість, особливо освітнянська спільнота мусять стати єдиними і говорити в один голос про необхідність таких змін. **Чому ці зміни такі потрібні? Ми йдемо до європейського союзу.** Ми визначились з цим вектором. Дороги назад немає. Позаду — повернення в імперію, позаду — втрата національної ідентичності, позаду — втрата незалежності.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ – ВІДПОВІДІ МІНІСТРА

ЧОМУ створено цей проект? Як виникла ідея?
КОМУ завдаємо за ініціативу та його розробку?
Учням бракує бажання ходити до школи. Чому?

Лілія Гриневич (далі Л.Г.): Така проблема, як втрата дітьми інтересу до навчання, у нас є. Колись це відбувалося в сьомому–восьмому класі.... Сьогодні не хочуть ходити до школи уже в третьому класі. Чому? Ми проаналізували причини цього – разом із науковцями, практиками, батьками. I з'ясувалося, що в програмах під час змін в 2011-2012 рр. було **напхано все більше теоретичної інформації**, незважаючи на вікові особливості дітей. I діти, не встигаючи засвоїти одні важливі базові знання, мусили переходити до вивчення наступних. У такий спосіб діти випадають з процесу навчання...

Далі. Коли ми подивилися на наші програми, виявилося, що в них дублюється інформація з різних дисциплін, у різних класах. Іноді подається інформація не для тієї вікової категорії, її виходить, що дитина мусить вивчити складне теоретичне визначення, і це в той час, коли вона лише вчиться читати (див. ремарку на С. 12).

З власного досвіду я чітко розумію, **що від міністерського рішення, затвердженого чи то колегією, чи кимось іншим, і тим, що відбувається безпосередньо у класі за дверима – величезний шлях.** А цей шлях треба пройти буквально за кілька тижнів. I зрозуміло, що викликом було провести оновлення програм початкової школи упродовж двох місяців (між нашим приходом у Міністерство і 1 вересня часу було не так багато) ми виставили програми на відкриту платформу EdEra. I запросили вчителів-практиків, психологів, науковців, громадські організації, батьків: будь ласка, ось вам програма за розділами – прокоментуйте, що ви думаете про кожен з них.

Нам це вдалось зробити завдяки, **по-перше**, інноваційним технологіям (вперше це було реалізовано на відкритій платформі з усіма необхідними можливостями коментування і модерування та відповідним зворотним зв'язком), **по-друге**, велетенській енергії у потребі цих змін, ми мали понад 4000 коментаторів, які пропонували реальні рекомендації до програм: вчителі-практики, науковці, батьки, громадські спільноти, зацікавлені питаннями освіти; і **по-третє**, надзвичайно конструктивній співпраці з Національною академією педагогічних наук України, за що дозвольте висловити окрему вдячність **В.Г. Кременю**. Коли ми на заключному етапі зібрали дуже багато неузгоджень, адже коли працює така платформа, працюють модератори різних програм: це були питання і термінології, і навала програм, то саме завдяки спільній інтенсивній і продуктивній співпраці нам вдалося все реалізувати. **Тепер енергія цих змін мусить дійти до кожного вчителя початкової школи.** А це покладається на кожного, хто відповідальний силою своєї управлінської посади, чи то в навчальних колективах, чи в методичних об'єднаннях, чи університетських спільнотах, де здійснюються підвищення кваліфікації і підготовка молодих вчителів.

Всі **ми маємо жити цією енергією змін, – інакше їх не відчує кожна українська дитина.**

Держава і освіта

Вибудовуємо нову державницьку освітнянську політику

ОНОВЛЕННЯ ПРОГРАМ: КІЛЬКА МІФІВ, ЯКІ ВАРТО РОЗВІЯТИ

Л.Г.: Сьогодні варто розвіяти кілька міфів про оновлення програм.

Міф перший: «забрали з програм важливу інформацію, яку треба знати дітям у молодших класах». Насправді ми опрацювали і оновили програми у межах державного стандарту, який сьогодні працює. Ми повинні забезпечити наших дітей основним базовим ядром знань, необхідним в середній школі, але разом з тим дати їм більше часу для його засвоєння. Більше часу виділено власне на вибір учителя, який повинен мати педагогічну свободу щодо визначення кількості часу на засвоєння матеріалу кожною окремою дитиною. Відбулося осучаснення текстів і вибір їх палітри, з якими діти зможуть працювати при читанні, для збільшення мотивації і зацікавлення учнів. Ми привели програми відповідно до вікових особливостей дітей, тому що не можуть діти в 6-річному віці (коли все вивчають іноземну мову) у першому півріччі лише відтворювати графічне зображення слів. Тобто – це абсолютно питомі, вивірені професійними практиками зміни до програм, здійснені задля того, аби значно більша кількість українських дітей могла ними користуватися.

Ми хочемо досягти державних стандартів початкової освіти – тобто визначення того, що має знати і вміти дитина – завдяки покращенню якості навчального процесу і при збереженні здоров'я дитини. Наведу приклад. Багато спекулюють щодо таблиці множення, вивчення якої ми розділили на більш тривалий час. Бо річ не в тім, щоб дитина зазубрила якомога більшу частину таблиць за якомога коротший час. **Нам важливо, щоб дитина розуміла сутність дій множення і вміла її практично застосовувати.**

Ми прагнемо, щоб дитина мала знання і практичні навички їх застосування, аби це потім стало опорою в базовій школі. Воід успішності дитини в початковій школі залежить успішність її навчання в наступних класах.

Наведу ще кілька прикладів. **Що читають діти в початковій школі?** Як правило, це – застарілі тексти, часто вкрай далекі від реалій дітей ХХІ століття. У програмі повинні бути й сучасні українські дитячі письменники, яких учень може побачити на телебаченні, написати їм листа чи прийти на зустріч. Тому **ми збільшили перелік відповідної літератури, і вчитель має право обирати, які тексти надавати дітям.**

Працюємо над хрестоматією для початкової школи, де будуть подані приклади творів сучасних українських письменників. Багато видавництв люб'язно надали для цього відповідні дозволи на використання авторських прав.

Ще один конкретний приклад: діти приходили до школи у шестиричному віці і на заняттях з іноземної мови в 1-му класі значну частину часу мусили копіювати графічні зображення слів, словосполучень і речень. Але насправді дитина у першу чергу повинна зацікавитись мовою. Її треба навчити ритму цієї мови, навчити більше слів та простих фраз... **Тому я хотіла б усіх заспокоїти: після оновлення програми наші діти отримають не менше, а більше знань і навичок.**

Тому ми впевнено ідемо вперед. І на цьому шляху ми повинні розуміти, що освіта має не плентатися у хвості, а бути флагманом, бо ми готуємо дітей до цих змін (див. вріз на С. 7).

Сьогоднішня школа знань готувалась упродовж 25 незалежних років на кількох базових важливих стовпах. **Перший стовп** – дерадянізація школи, яку ми здійснили за 25 років незалежності. Ми збудували українську школу. У неї оновлений український зміст. Ми змінили гуманітарну складову, підходи до виховання, але у нас залишилася глобальна знаннева криза, від якої потерпає не тільки Україна. Це криза нових можливостей, коли школа перестає бути єдиним джерелом знань. **Школа – є одним з компонентів, а знання примножуються лавиноподібно.** І тоді ми знання почали впихати в наші навчальні програми. А при цьому фінансовий стан країни погіршується і погіршується, починає скорочуватися тривалість навчального року. Варто запитати у практиків, чи навчаються дітиувесь той час, який у нас виписаний у навчальних програмах. Скільки ми маємо подовжених канікул? Скільки у нас всіляких причин, не буду їх перевираховувати, коли діти не мають змоги повноцінно навчатися і це при знанневій кризі. **Криза полягає в тому, що ми запхали величезну кількість теоретичних знань у навчальні програми, не маючи навіть часу щоб перевірити їх засвоєння.** А коли ми оглядаємося або «добігаємо» за тим, що ро-

блять провідні системи світу, ми бачимо, що половина з необхідних для випускника середньої школи результатів, залишаються у прогалині. Їх просто нема. Дозвольте вивірити. **Нова українська школа у тому контексті, який ми маємо сьогодні, мусить готовувати цілісну особистість.** Це має бути громадянин, патріот, це має бути інноватор. Бо для України вийти на прогресивний шлях розбудови можна тільки шляхом інноваційного розвитку. А у нашій свідомості інноватор – це той, хто має стати науковцем або інженером, або ще кимось, хто буде займатися інженерно-технічною спеціальністю. **Інноватором має бути кожен громадянин, тому що інноваційний креативний підхід і творче мислення конче необхідно для оптимістичного вирішення життєвих проблем.**

Сьогодні ми бачимо у пересічного українця неготовність до вирішення проблем, замість того, аби брати на себе усю повноту відповідальності за власне життя. Як прийти до такої моделі випускника? Якщо ми звертаємося до провідних освітніх систем, бачимо узгоджений у Європейському Союзі підхід із 8 ключових компетентностей. **Ше один міф одразу розвієо.** *Ми кажемо, що в новій українській школі ми переходимо до компетентнісного навчання.* І наш результат полягав у формуванні у дітей компетентності. Наші опоненти говорили: дивіться, ваші діти тепер не будуть нічого читати, вони не матимуть знань, коли будуть мати компетентності. То що ж таке компетентність? Це

ПРО НОВУ ШКОЛУ ТА ПРО ТИХ, ХТО РОЗБУДОВУВАТИМЕ КРАЇНУ

● 12-річне навчання: коли і для кого

Л.Г.: Дванадцять років має розпочатися з дітей, які вперше підуть до школи у 2018/2019 навчальному році. До речі, за умови 12-річної школи більшість бакалаврських програм скорочується з чотирьох років до трьох, тож загалом матимемо ті ж 15 років, що й у нинішній схемі, коли маємо 11 років у школі плюс 4 роки на бакалавраті в університеті.

Ті, хто ходить до школи нині, 12 років вчитися не будуть. У сьогоднішній школі, перевантажений теоретичною інформацією, додавати ще рік навчання немає сенсу. Це має бути нова школа за своєю суттю.

● Шо ж таке нова школа?

Л.Г.: Раніше школа для дитини була основним джерелом знань. Але сучасна дитина живе у величезному потоці інформації. Якщо ця дитина мешкає в місті чи просто має досить забезпечену родину, вона вже з раннього віку починає користуватися гаджетами, сприймає усі процеси динамічно і у тривимірному просторі. Це – “багатозадачні” діти, які можуть робити водночас кілька речей. А ми приводимо їх у клас і примушуємо сидіти, склавши руки, і дивитись на нудну дошку.

Крім того, нинішня українська школа переживає “знаннєву кризу”. Зраз постійно з’являються нові знання, а в програмах, крім нових знань зі, скажімо, фізики, заштовхнули ще й історію фізики. І так – з кожного предмету. Шо ж маємо в результаті, коли дитина закінчить школу і склада ЗНО? Шо з отриманого в школі виявляється потрібним для життя?

Не забуваймо, що у нас є євроінтеграційні устремлення, є країна-агресор під боком, і є дуже складна економічна ситуація. У такому становищі нам необхідний тільки інноваційний розвиток. Звідси випливає “модель випускника” – тих людей, які завтра продовжують розбудовувати Україну. Це має бути особистість, відповідальний громадянин-патріот, і до того ж інноватор.

Зокрема, нам потрібно більше інженерів. Проте інноваційне мислення потрібне не лише інженерам, але й людям усіх професій при вирішенні суттєвих проблем.

● Нововведення: олівець і дитяча психологія.

Л.Г.: Ця пропозиція – писати простим олівцем до сформування у дітей стійких навичок письма – для більшості шкіл буде новацією. Вона пов’язана не лише з навичками письма, але й із розумінням дитячої психології. Помилку, зроблену олівцем, легко вправити – а це дозволяє дитині не боятися помилки, розуміти, що вона має право на помилку.

Про ці новації добре знають учителі, які “тримають руку на пульсі”: це – світова практика провідних освітніх систем. У сучасному світі дитина має дуже багато відволікаючих факторів. Крім того, існує чимало типів інтелекту, діти мають різні схильності й здібності, і ми повинні все це врахувати. Закомплексована у ранньому віці дитина понесе ці комплекси у майбутнє своє життя.

У проекті Нової школи **перший-другий класи** в навчальному закладі називатимуться – “**адаптаційним періодом**”. Під час цього періоду має сформуватися довіра між дітьми, вчителями й батьками. Коли дитина змалку починає довіряти вчителю, коли вона розуміє, що має право на помилку, надалі їй буде значно легше.

Держава і освіта

Вибудовуємо нову державницьку освітнянську політику

СЛАЙДИ з презентації **Л.М. Гриневич**, що демонструвалися нею під час її виступів в НПУ імені М.П. Драгоманова та Київському університеті імені Бориса Грінченка.

Міністерство освіти і науки України

Формула нової школи

1. Проект сучасної реформи «Нова школа. Простір освітніх можливостей».

2. Формула нової школи.

3. 10 ключових компетентностей для нової української школи

4. 8-м ключових компонентів.

5. Структура нової школи

6. "Канва" розвитку учня.

7. Канва розвитку учня. Ключові компетентності - підсумок

іще один виклик для нас. Кожен український вчитель і батьки повинні розуміти, що таке компетентності (див. вріз на С. 10). Ми вибудовуємо нову українську школу не тільки знаннями. Знання це тільки один з елементів компетентності. А ще – уміння як застосовувати ці знання у житті, для вирішення професійних і життєвих проблем, а ще цінності. От що стає ключовим компонентом змісту освіти. Цінніса платформа як сприймати інформацію, як критично її перевірювати. У комплексі знання, уміння, цінності, ставлення в їх основі дають можливість успішно вирішувати життєві проблеми, бути успішним у професійній діяльності.

Які ж це компетентності?

У Європейському Союзі давно з ними визначилися і визначили їх місію. У Законі їх десять. Ми їх доповнили. Але, якщо їх проаналізувати, можна побачити ту прогалину, яка зараз є в українській школі, *т.e., що варто* ще до запровадження нової української школи **поставити собі за мету при оновленні чинних програм, в межах чинних стандартів**, поки буде втілена нова 12-річна українська школа:

- спілкування рідною мовою, іноземними мовами;
- математична грамотність (природничо-математична освіта оголошена одним з пріоритетів при перегляді програм освітньої і старшої школи);
- інформаційна-цифрова компетентність, яка досі є білою плямою у сьогод-

- нішній системі загальної середньої освіти;
- уміння вчитись упродовж життя;
 - соціальні і громадянські компетентності;
 - підприємництво;
 - загально-культурна грамотність;
 - екологічна грамотність і здоровий спосіб життя.

Ось тут доведеться дуже багато працювати. І на цьому має бути зосереджено підвищення кваліфікації вчителів, підготовка і оновлення програм. Ми зараз **працюємо над новими стандартами вищої педагогічної освіти.**

Канали зв'язку учня. Комpetентності переплітаються з вміннями. Таких умінь як критично мислити, аргументувати і формуювати власну точку зору ми не вчимо дітей, а це те, що необхідне їм впродовж життя. Уміння читати зрозуміле, розвиток емоційного інтелекту, робота в команді – це все те, що переплітає формування цих компетентностей. (Див. вріз на С. 10)

Шановні колеги! Це має вийти з площини теоретичних підходів. Якщо ми піднімемо теоретичні розробки наших науковців, то зрозуміємо, що все це є там – і компетентності, і норми деяких нормативних документів. Але потрібно, щоб вони звідти прийшли в наші школи і стали живим подіхом для наших дітей, батьків, учителів.

Педагогіка і педагогіка партнерства. У своєрідній моделі – загальній формулі школи – є 8 компонентів, серед яких педагогіка партнерства, новий

НОВА ШКОЛА І ВЧИТЕЛЬ: НАЙГОСТРИШІ ПРОБЛЕМИ

Л.Г.: Я вважаю, що вчитель повинен бути провідником державницької політики. Жодні реформи, **жодна нова школа неможливі без учителя**. І я вважаю найбільшим для нас викликом підняття соціальний статус і кваліфікацію українського вчителя.

Нині, коли відсotок ВВП, що йде на освіту, щороку падає, це величезна проблема. У проекті нового закону "Про освіту" ми визначили рівень зарплати вчителя, який мав би бути адекватним – три мінімальні зарплати. Але до нього ми не зможемо прийти ні наступного року, ні навіть за два роки, проте ми мусимо поступово йти до цього рівня.

Так, бюджет-2017 теж буде важкий, але **ми вишили з пропозицією** хоч трішки «просунути» вчителя вгору Єдиною тарифною сіткою. З іншого боку, ми маємо гарантувати вчителю більшу педагогічну свободу. **Ми маємо довіряти вчителю.** Але **водночас маємо спонукати** його до підвищення кваліфікації і до реального партнерства з батьками та учнями, **аби ми могли запроваджувати цінності нової школи** (див. ремарку на С. 13).

● **Про зміни, які мають відбутися в підготовці вчителя.**

На жаль, статистика показує, що **70 %** вчителів українських шкіл не знають як працювати з дітьми з особливими потребами; не знають, що робити, якщо така дитина потрапить до їхнього класу. Звідси висновуємо, що **інклюзивну освіту варто зробити обов'язковим елементом як при підготовці молодого вчителя, так і при підвищенні його кваліфікації**, та при плановий його перепідготовці. Це є та пріоритетна тема, яка мусить бути включена на всіх рівнях управління освітою.

Інклюзивна освіта. Ще одна тривожність, і ще один міф. Ми заявляємо **інклюзивну освіту як пріоритет**. Так, це дуже складний проект, котрий потребує інвестицій. Сьогодні, коли звітують наші 70 % закладів освіти, що доступні для дітей з особливими потребами і не мають архітектурних бар'єрів, я розумію, що це – брехня. Тому, що наявність пандусів – це ще не доступність школи для дітей з особливими потребами. У цьому аспекті нам треба ще дуже багато працювати. **Цю тему взяла під свій патронат Марина Порошенко, вселює надію на зближення інвестицій та привернення глобальнішої уваги до цієї проблеми.**

Від укладача

Редакторська ремарка 1: «ХОТІЛИ ЯК КРАЩЕ, А ВИЙШЛО ЯК ЗАВЖДИ... – ПРИВІД ДЛЯ РАДИКАЛЬНИХ ЗМІН»

Мене особисто здивувала позиція МОН України щодо цьогорічного блискавичного реформування освіти, зокрема початкової. Останні лише завершили реформувати і при тому досить успішно: за лінійку підготовлених підручників для початкової школи їх авторів-розробників навіть відзначено Державною премією. Залишилися проблеми з основною і старшою, але й вони поступово вирішувалися. А тут як „грім серед ясного неба“ – в епіцентрі уваги знову ж таки початкова! Віддаймо належне громаді: позв неї нічого не пройшло. Батьки загаласували/збурiliся, бо вважали, що зміни в програмах, у першу чергу, значно погіршать математичну підготовку дітей. Тоді як реакція освіттян була різною, хоча більшість спокійно і мовччи сприйняла нововведення. До речі, характерний і показовий симптом, а для мудрого управлінця підказка до миттєвих і адресних рішень. Так чим же викликані такі зміни? Моя особиста участь в 3-х заходах на запрошення їх організаторів на початку цього навчального року (для директорів шкіл міста Києва та області, а також ректорів педагогічних вишів), на яких центральним питанням був проект реформи «Нова школа...», який презентувала ініціатор його розробки, міністр Л. М. Гриневич, прояснила причини блискавичної появи цього Проекту в освітньому просторі країни і дала відповіді на безліч інших запитань, так чи інакше пов’язаних з самою суттю Проекту за його цілями та результатами [1, 2, 3]. Реальний стан української малечі, яка ще 2 роки тому бігла залишки до школи, а вже в 3-ому класі не хоче, не сила ходити до школи, до такої (!) школи, – саме поведінка маликів, їх ставлення до нашої української школи, їх власне кожного самопочуття і здетонувало появу цієї нової реформи... Хіба не правильно? Не своєчасно? – Інакше і бути не могло!

Для більшої переконаності всіх нас у правильності рішень і дій, дозволю собі перифраз усталених висловів В.Г. Кременя: „для чого навчання, що не формує особистість“, „навіщо дорога, яка не веде до храму“, зокрема останнє, на кшталт відомого у всіх народів прислів’я: «Усі дороги ведуть до храму» і наголошу: „**навіщо школа, якщо діти не хочуть в ній вчитися**“.

Очевидно, наявні вагомі аргументи на користь появи проекту реформи «Наша школа...». Саме зіставний аналіз, з одного боку, діючих шкільних програм, з другого, психологічного стану дітей – відсутності у більшості з них бажання вчитися, призвів до миттєвого рішення: негайно виправити ситуацію в школах, починаючи саме з початкової. Необхідна була сміливість взяти на себе відповідальність за таке рішення й наступні його наслідки. Слід визнати: її якраз розробникам проекту і не бракувало. Тож, і маємо, вкотре, знову реформу Школи, яка має бути такою, де діти з радістю будуть в ній вчитися. Достойна мета! Тоді як її реалізація – за всіма нами, і це справді так!

зміст – орієнтація на учня – дитиноцентризм, вмотивований учитель (принцип В. Кременя), автономія школи, справедливе фінансування і рівний доступ, виховання на цінностях, нова освітня структура, нове освітнє середовище (див. вріз на С. 10).

Вмотивований учитель і педагогіка партнерства – це основне, навіть, «лобне місце», у цій реформі, бо, якщо там не відбудеться зміни, нічого більше не відбудеться. На це мають зважити усі учасники освітнього процесу. Тому що, з одного боку, знаходячись у цій ситуації **необхідна мотивація від вчителя для «приходу» у професію талановитих дітей**. Ми все ще їх маємо. Коли ми проаналізували бали, з якими прийшли діти на педагогічні спеціальності, то варто зазначити, на велике щастя, є *діти*, що при загальному прохідному балі, який був достатньо низький **на педагогічні спеціальності, прийшли з високими балами ЗНО. Це дорогоцінні перлини**, які ми тут повинні з вами відшліfovувати, для того, **щоби вони потім потрапили у наші школи**. Але і вчитель, разом з тим, повинен отримати від суспільства і керівництва велику підтримку і мотивацію в оцінці своєї праці, за те, що він підвищує кваліфікацію і прагне працювати в рамках педагогіки партнерства (див. вріз на С. 11).

Автономія школи. Ми насправді даемо багато впливів і можливостей для вчителя будувати і розбудовувати своє бачення викладання, а вчителі мають бути до цього готовими. Будуть звичайно

Від укладача

Редакторська ремарка 2: «ГОТОВНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ВИЗНАТИ І ПРИЙНЯТИ ПРИОРИТЕТНІСТЬ ОСВІТИ, ВЧИТЕЛЯ»

Добре, що міністр освіти і науки Лілія Гриневич не лише говорить про статус, підвищення кваліфікації, педагогічну свободу та зарплату Вчителя, а й намагається ці питання довготривалого існування в освіті, на кшталт довгобудів у будівельній сфері, нарешті, почати їх реально вирішувати. Але, навіть, від високопосадовця найвищого рівня, яким і є наш профільний міністр, залежить далеко не все, тому і зараз ці оскреслені найбільш пріоритетні питання будуть вирішуватися згодом, з часом – не відразу! Такому перебігу подій стосовно вчителів у країні зобов'язані тим, хто керує країною, і, на жаль, яким такого розуміння і ставлення до педагогів, освіти, науки не вистачає. Ось кому такого розуміння ніколи не бракувало, так це – професійні педагогічно-науковій спільноті, яка десятки років доводила і доводить депутатському корпусу, чому *вчитель і освіта мають бути пріоритетом* в державі¹. Це якраз питання державної освітньої політики: переконати і владу, і саме суспільство.

У глобальній мережі обговорюють жваво на міри Міністра освіти виправити ситуацію із заробітною платою вчителів: „Всім треба її підвищувати, чому лише вчителям?!“ [4]. *Поза увагою громади залишається пріоритетність завдань для розвитку країни, які має виконувати український вчитель, лише і саме він!* Хто переконає, насамперед громаду, що, коли країна потребує, наприклад, інженерів, щоб підняти ту ж економіку, саме школа і вчителі-фахівці здатні забезпечити першочергову підготовку майбутніх інноваторів усіх напрямів людської діяльності, і інженерів у тому числі. *Наявність чи відсутність таких педагогів у державі – це і є тест, як працює влада, це її безпосередній обов'язок.* Для цього у державі є всі важелі. Вплив провладних органів на перебіг усіх процесів в країні за даними Інституту стратегічних досліджень НАН України на 2000 рік складає 56 %, тоді як гуманітарній інтелігенції (до якої належать і освітяни) – лише 4,5 %. Враховуючи українську ментальність, попри всі різноманітні інтенції, громадянин зважає на владу, тому її вплив завжди в рази вищий ніж вчителя, до не належного статусу якого в державі безпосередньо й причетна влада. Через її бездіяльність/байдужість стосовно освіти, школи, педагогів в Україні професію Вчителя взагалі важко навіть вважати професією.²

Хто і як може реально допомогти педагогам вирішити їх задавнену проблему – у моїй статті в цьому часописі журналу (див.: С. 62).

¹ Така тенденція збереглася й до сьогодні.

² За ознакою фінансової забезпеченості.